Ч. 220 Пятниця 13 (1) жовтня 1893. Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. свять) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адміністрація: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лишь франкованѣ.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои".

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои" и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Справы парляментарнѣ.

Початокъ першого засѣданя Палаты пословъ, котре принесло посламъ такъ велику несподѣванку, описує Fremdenblatt такъ:

Репрезентанты народу зôбрали ся були майже въ повнôмъ числѣ и заповнили салю довго ще передъ вôдкрытємъ засѣданя. Ґалєріи були биткомъ набитѣ. Въ сали было зъ разу чути лишь той шумъ, якій повстає, коли сходить ся кôлька сотъ особъ и витають ся всѣлякими можливыми голосами. Цѣкаво было дивити ся, якъ творили ся всѣлякі ґрупы и знову розходили ся. На самôмъ краю по правôй сторонѣ стояли послы Яворскій, Гогенвартъ и Пленеръ. Повитанє пос. Яворского зъ Пленеромъ, было, якъ здавало ся дуже сердечне, але ґр. Гогенвартъ въ кôлька секундъ вôдступивъ ся вôдъ сеи ґрупы. По лѣвôй сторонѣ зôбралась была знову около кн. Ліхтенштайна громадка христіяньскихъ соціялістôвъ. На коротко передъ вôдкрытємъ засѣданя появились всѣ міністры; не было лишь ґр. Фалькенгайна, котрый нездужає. Міністеръ дръ Штайнбахъ явивъ ся зъ великою текою въ руцѣ, въ котрôй спочивала тайна фінансового експозе. Президента міністрôвъ ґр. Таффого, котрый мусѣвъ переходити попри лавки Поляковъ, повитали польскѣ послы дуже сердечно. Теперь розпочалось витанє міністрôвъ и таке стисканє имъ рукъ, що óни ихъ будуть певно кôлька днѣвъ болѣти. Мін. Залєскій представивъ ґр. Таффому посла Пентака, выбраного зô Львова на мѣсце дра Смольки. Лишь ґрупа Молодочехôвъ держала ся вôдъ всѣхъ зъ далека. Коли опôсля вôдкрыто засѣданє и нововыбранѣ послы мусѣли складати приреченє посольске, вôдчитувано формулку приреченя въ трохъ мовахъ: по нѣмецки, по польски и по чески. Оденъ секретарь бюра президіяльного вôдчитувавъ ту формулку по нѣмецки, другій, Полякъ, по польски. Опôсля попросивъ президентъ Хлюмецкій секретаря Поляка, щобы вôнъ вôдчитавъ ческу формулку. На то секретарь здвигнувъ плечима, на знакъ, що не умѣє по чески. Хлюмецкій взявъ тогды вôдъ него карточку и самъ вôдчитавъ зъ неи по чески посольске приреченє.

Враженє, яке выкликавъ въ Палатѣ пословъ проектъ реформы выборчои, описує W. Allg. Ztg. такъ: Въ цѣлôй Палатѣ настало незвычайне счудуванє, коли ґр. Таффе предложивъ свôй проектъ розширеня права выборчого. Навѣть проводирѣ партій, ґр. Гогенвартъ и пос. Яворскій не знали нѣчого о намѣренняхъ правительства въ сѣй справѣ. Змѣшаною была головно лѣвиця зъ Пленеромъ на чолѣ. Праве крыло мотивує неприхильне становище въ виду проєктованои реформы головно взглядами народными. Оно побоює ся, може и справедливо, що нѣмецко-ліберальна партія въ Чехахъ, на Моравѣ и Шлеску утратила бы богато мандатôвъ въ користь Чехôвъ. Друга страта грозить єй зô стороны соціялістôвъ въ пôвнôчныхъ Чехахъ. Такожь и у Вѣдни узыскала бы мандаты часть соціялістôвъ. Клерикалы и Словенцѣ думають, що лишь зыскають на реформѣ выборчôй. Пôсля приближеного обчисленя побôльшить ся число выборцѣвъ на пôдставѣ нового закона о 3 и пôвъ міліона.

Про характеристику ситуаціѣ, яку выкликавъ проектъ реформы выборчои, доносять зъ Вѣдня дô Czas-у: „Найлѣпшою характеристикою проекту реформы выборчои єсть становище, заняте орґанами нѣмецкои ліберальнои лѣвицѣ. Всѣ ліберальнѣ часописи вѣденьскѣ, зъ N. fr. Presse на чолѣ, выступають дуже остро противъ правительства и заявляють, що въ цѣлôй справѣ розходить ся о бытъ нѣмецкои лѣвицѣ и пôдкопанє поваги середного стану нѣмецкого въ Австріи. Лѣвиця буде вести борбу противъ проекту, бо розходить ся о єѣ истнованє. Въ виду тыхъ голосôвъ можна сконстатувати, що проектъ реформы дотыкає дѣйстно въ першôй лініи лѣвицю, яко головну представительку нѣмецкихъ мѣстъ; дотыкає такожь Молодочехôвъ, выбираныхъ зъ мѣстъ и громадъ сѣльскихъ, наконець дотыкає антісемітôвъ. Якъ въ нѣмецкихъ провінціяхъ такъ и въ Чехахъ були рѣшаючими при дотеперѣшныхъ выборахъ въ мѣстахъ и громадахъ сѣльскихъ взгляды лібералізму и взгляды національнѣ, а на случай принятя проекту мусѣли бы они въ многихъ мѣсцевостяхъ п[ро]мысловыхъ уступити взглядамъ соціялістичнымъ. Що отже стало бы ся на случай принятя реформы выборчои зъ ліберальною партією въ ческихъ мѣстахъ и въ многихъ мѣстахъ та громадахъ сѣльскихъ на Моравѣ, трудно предвидѣти. Такожь здає ся певнымъ, що въ Празѣ и въ части Чехъ, де єсть богато цукроварень, выбрано бы соціялістôвъ.

Безъ взгляду на судьбу закона, можна вже нинѣ сконстатувати, що проектъ реформы вôдвернувъ увагу публичну вôдъ справъ національныхъ до реформы соціяльнои. Анѣ справа ческа, анѣ заповѣдженый Пленеромъ проектъ закона языкового, не выкликують теперь великого интересу. Пленеръ, котрый промавлявъ за проектомъ Палатъ робôтничихъ, знайшовъ ся теперь въ самолôвцѣ, бо робôтники не хотять нѣчого анѣ чути о его про-

3.

Изъ поля техніки.

Електричнѣ зелѣзницѣ. — Аккумуляторы. — Скорôсть паровыхъ зелѣзницъ. — Смѣте а електричнôсть. — Чоловѣкъ яко моторъ. — Новый карабінъ и американьска гойданка.

(Дальше).

Аккумуляторы або збирачѣ електричнѣ приносять великій хосенъ всѣлякимъ заведенямъ електричнымъ особливо тымъ, що призначенѣ до вытворюваня свѣтла електричного. Токъ електричный, котрый посылає ся консументамъ до лямпъ, вытворює ся великими дінамічными машинами, бо великѣ машины дають найлѣпшу роботу. Але коли якому заведеню електричному розходить ся о кошты, то машина мусить неразъ працювати зъ меншою силою. Заведеня призначенѣ до вытворюваня свѣтла електричного не працюють однаково; въ день спочиває въ нихъ робота и ажь пôдъ вечеръ зачинають они поволи працювати, працюють найсильнѣйше тогды, коли въ театрахъ вôдбувають ся представленя, а вôдтакъ робота ихъ знову зменшає ся. Въ ночи працюють они найменше. Въ порахъ отже, коли робота єсть неправильна, приносить пôдставлюванє аккумуляторôвъ великій хосенъ. Они вôдбирають въ тôй порѣ злишну часть току електричного и збирають его въ собѣ, щобы вôддавати его тогды, коли машина мусить лишь дуже мало працювати. Такожь и въ такихъ случаяхъ, коли въ машинѣ щось попсує ся и єѣ треба застановити, працюють аккумуляторы замѣсть неи.

У поменшихъ фабрикахъ можна самыхъ аккумуляторôвъ уживати зъ великимъ хôсномъ до освѣтлюваня; свѣтло, яке они дають, вôдзначає ся тымъ, що єсть дуже спокôйне. На добрый способъ взяла ся фірма Сіменсъ и Гальске, котра по передмѣстяхъ Вѣдня розсылає аккумуляторы, що служать до вытворюваня жарѣючого свѣтла електричного; оно розпозычає вже набитѣ аккумуляторы за дуже дешеву цѣну, а окремѣ возы розвозять ихъ и вымѣнюють новѣ за старѣ. Одна така батерія, що черезъ пять годинъ на день дає двомъ лямпамъ жарѣюче свѣтло, коштує на мѣсяць 15 зр., а чимъ бôльше хто потребує батерій, тымъ менше платить за нихъ; шѣсть жарѣючихъ лямпъ коштує н. пр. всего лишь 25 ріньскихъ. При описаныхъ повысше аккумуляторахъ єсть та недогôдность, що въ клѣтяхъ єсть плынъ, котрый може легко выливати ся, а вôдтакъ и плыты въ набитыхъ збирачахъ суть пороватѣ а черезъ то крихкѣ и можуть вже черезъ невелике потрясенє поломити ся. Въ найновѣйшихъ часахъ однакожь удало ся придумати такѣ аккумуляторы, въ котрыхъ плынъ заступлено желятиновою масою, котру робить ся зъ т. зв. водного скла, сѣрковои кислоты и асбесту.

Велику ролю грають аккумуляторы у тыхъ вынахôдцѣвъ, що хотять конче придумати такій бальонъ, котрымъ можна бы свобôдно кермувати. Не дасть ся заперечити, що при розвою нинѣшнои техніки треба лишь вôдповѣдно сильнои а при тôмъ легкои машины, котра давала бы порушаючу силу, а давъ бы ся придумати бальонъ до кермованя; однакожь всѣ заходы въ сѣмъ напрямѣ позôстали безуспѣшнѣ, позаякъ теперѣшнѣ аккумуляторы яко моторы до бальонôвъ показались за тяжкѣ. За то ужито сихъ збирачѣвъ силы електричнои зъ великимъ успѣхомъ до порушуваня лодей. Нема нѣчого приємнѣйшого якъ плысти по водѣ лодею, котру жене аккумуляторъ. Здає ся, що якась невидима сила гон[итъ] нею: нема анѣ дыму, анѣ горяча, яке выдає на паровôй лодцѣ котелъ паровый, не чути анѣ нафты анѣ бензины, уживанои до порушуваня машины. Однакожь пробы зъ пôдводными лодками военными, що мали уживати ся до пôдпусканя торпедôвъ пôдъ корабль неприятельскій, не удали ся; показало ся, що дотеперѣшнѣ аккумуляторы за слабѣ, щобы надавати потрѣбный рухъ тымъ лодкамъ.

Бôльшои ваги суть аккумуляторы для зелѣзницъ електричныхъ, до котрыхъ теперь знову вертаємо. Вже вôдъ давна роблено заходы, щобы аккумуляторôвъ ужити до порушуваня возôвъ. При аккумуляторахъ не потреба доводити до возôвъ силы електричнои анѣ горѣ землею анѣ попôдъ землю; лишь на стаціи набиває ся батерія аккумуляторова електричностію, вставляє ся єѣ до воза и тамъ сполучає ся єѣ зъ приладомъ до порушуваня колєсъ у возѣ. Вôзъ несе самъ въ собѣ порушаючу єго силу, єсть самостôйнымъ механіз-

єктѣ. Лібералізмъ тратить що разъ бôльше ґрунтъ середъ людности. Проєктъ єсть отже безъ взгляду на свôй змѣстъ о стôлько додатный, що Палата тратила бы безъ потребы часъ на пристрастныхъ и безцѣльныхъ розправахъ національныхъ и борбахъ партійныхъ. Дано теперь починъ въ новôмъ напрямѣ, вôд повѣдаючôмъ вымогамъ часу.

Предложеный оногды проектъ новелѣ до закона о краєвôй оборонѣ, котрый не обовязує Тиролю и Форарльберґа, постановляє въ §. 1: Чинна служба войскова має тревати два роки, нечинна 10 лѣтъ. Число вояковъ, вôдповѣдаюче числу системізованыхъ пôдофіцировъ, може бути покликане и на третій рôкъ до чинной службы. — Въ мотивахъ проекту зазначено незвычайный розвôй збройнои силы у всѣхъ бôльшихъ державахъ европейскихъ, поза котрыми Австро-Угорщина лишила ся по заду. Въ новôмъ проектѣ не умѣщено постановы, обовязуючои доси, що ужите краєвои обороны поза границями державы може бути допущене лишь за призволенємъ парламенту або ухваленємъ окремого закона. Провôдъ арміѣ пôдчасъ вôйны мусить мати можнôсть розпоряджати всѣма збройными силами державы.

Мотивы розпоряджень, вôдносячихъ ся до стану выимкового въ Празѣ, роздано вчера посламъ. Въ нихъ пôдносить ся, що надуживано безъ мѣры свободу прасы и права о товариствахъ и зборахъ, черезъ що аґітаторы пôдбурювали людность противъ конституційныхъ институцій, противъ клясъ суспôльности, народности, и противъ всякои поваги правительства. Наслѣдки тои аґітаціѣ проявили ся въ повторяючихъ ся провинахъ противъ церкви католицкои, въ нарушеню публичного спокою и порядку, въ погрозахъ противъ безпечности особы и майна, въ непошанованю властей, въ опорѣ противъ ихъ орґановъ а навѣть въ змаганяхъ, що носять на собѣ знамена головнои зрады, а до поборюваня котрыхъ не ставало звычайныхъ средствъ власти правительственнои. Правительство застерѣгає собѣ навести конкретнѣ факты пôдчасъ парламентарнои дискусіѣ.

Въ мотивахъ о застановленю судôвъ присяжныхъ въ Празѣ и околици сказано, що якъ разъ тѣ круги суспôльности, зъ котрои выбирають ся судьѣ присяжнѣ, суть выставленѣ на такъ погубнѣ аґітаціи, що по бôльшôй части не можна числити на безсторонный вердиктъ.

Коло польске радило вчера першій разъ по зôбраню ся палаты и ухвалило: 1) Не голосувати въ теперѣшнôмъ положеню парляментарнôмъ за способомъ т. зв. скороченого поступованя при обрадахъ надъ буджетомъ, котрый то способъ въ дѣлѣ продовжавъ нарады; 2) не забирати голосу въ Палатѣ въ пятницю при першôмъ читаню правительственного предложеня що до затверджения стану выимкового въ Празѣ, а зачекати, ажь правительство предложить Палатѣ мотивы, що спопукали выданє того розпоряджения. Длятого такожь ухвалено голосувати за переданємъ того розпоряджения окремôй комісіи до розсудженя. Наконець раджено надъ помешними справами, поставлеными на порядокъ дневный засѣданя Палаты въ пятницю. Предсѣдатель заявивъ, що скоро лишь буде выдрукованый и розданый посламъ, внесеный оногды несподѣвано правительствомъ проєктъ, змѣняючій законъ выборчій, до Рады державнои, то вôнъ скличе заразъ Коло до нарадженя ся надъ тою дуже важною справою. Внесенє того проекту безъ всѣлякого порозумѣня ся зъ парляментарными партіями здивувало всѣхъ.

Переглядъ політичный.

Зъ Вѣдня доносять, що проєктъ реформы выборчои мали выготовити ґр. Таффе зъ мін. Штайнбахомъ пôдчасъ побуту сего послѣдного въ Нальжовѣ у президента міністровъ. О проєктѣ сѣмъ не знавъ нѣхто нѣчого, а другѣ члены кабінету довѣдались о нѣмъ ажь на послѣднôй конференціи міністеріяльнôй.

Кажуть, що показала ся велика труднôсть въ выборѣ референта для справы стану выимкового въ Празѣ, бо нѣяка партія не хоче тымъ стягнути ненависти на себе.

Narod. Listy доказують, що предложене правительства въ справѣ реформы выборчои значить побѣду Молодочеховъ, котрѣ вôдъ давна пропаґували право загального голосованя.

Зъ Петербурга доносять, що проєктъ сполученя фінляндскои арміѣ зъ арміею россійскою буде незадовго предметомъ нарады великого штабу ґенерального. Розходить ся передовсѣмъ о то, щобы у войску фінляндскôмъ завести команду россійску, придѣлити офіцировъ зъ арміѣ россійскои до фінляндскои и такъ єѣ зорґанізувати, щобы она лишь творила корпусъ арміѣ россійскои.

Испанія напытала собѣ клопôтъ зъ Арабами въ Марокко коло мѣста Мелілѣ. Угодою зъ 1860 р. признано Испаніи пасъ землѣ на три кільометры широкій коло сего мѣста, а Испанцѣ зачали були ставити тамъ пôдъ конець минувшого мѣсяця крѣпость. Ледви що выставили кусень муру, а Арабы въ ночи заразъ єго завалили. То само зробили другій и и третій разъ и наконець прийшло въ наслѣдокъ того ажь до бійки мѣжь Испанцами и Арабами, а то знову потягнуло за собою поважнѣ дипльоматичнѣ кроки.

Новинки.

Львôвъ дня 12 жовтня.

— **Конкурсы.** Окружна Рада шкôльна въ Снятинѣ розписує конкурсъ на посады учителѣвъ: въ Снятинѣ на посаду старшои и молодшои учительки, въ Белелуи, Будиловѣ, Любкôвцяхъ, Олешковѣ, Орелци, Потôчку, Тростянци, Тулавѣ, Устью надъ Прутомъ и Видиновѣ; вкôнци на посады молодшихъ учителѣвъ: въ Карловѣ, Джуровѣ, Илинцяхъ, Рожневѣ, Завалю, Вовчкôвцяхъ, Пôдвысовôй, Стецевôй, Снятинѣ. Подання треба вносити до 15 падолиста. — Дирекція почтъ оголошує конкурсъ на кôлька посадъ офіціялôвъ и на посады експедієнтôвъ: въ Кальници повѣта лѣського, въ платнею 430 зр. и въ Вишневѣ коло Букачовець въ повѣтѣ рогатиньскôмъ зъ платнею 270 зр. Подання треба вносити о посады офіціялôвъ до 25 жовтня, а на посады експедієнтôвъ до 18 жовтня. — Окружна Рада шкôльна въ Сяноцѣ оголошує конкурсъ: на посаду управителя 5 кл. школы мужескои въ Сяноцѣ та на посаду старшого и молодшого учителя при тôй же школѣ; дальше на посады греко- и римо кат. катихита въ Сяноцѣ и учителѣвъ: въ Баяцѣ, Блубокôмъ, Лодинѣ, Мильчи, Новосѣлцяхъ, Пакошôвцѣ, Писарôвцяхъ, Побѣднôмъ, Короляку польскôмъ, Черемсѣ, Чертежи, Чистогорбѣ, Дилієвôй, Дубрôвцѣ рускôй, Дудинцяхъ, Кулашнôмъ, Лалинѣ, Межибрôдци, Мощаници, Одреховôй, Ославици, Пелни, Полоннôй, Полянахъ суровичныхъ, Прелукахъ, Прусеку, Радоршичахъ, Сеньковôй воли, Семушовôй, Синявѣ, Сторожахъ малыхъ, Шклярахъ, Суровици, Щавнôмъ, Тиравѣ сôльнôй, Туряньску, Вислоцѣ великôмъ, Вислочку, Воли нижнôй и выжнôй, Загутиню, вкôнци на посады: управителя въ Яцмири, управительки въ Римановѣ, старшого учителя въ Сяноцѣ и Яцмири та учителѣвъ и учительокъ молодшихъ въ Сяноцѣ, Римановѣ, Яцмири, Загôрю, Боську и Команчи. Подання треба вносити до 15 падолиста.

момъ руху, независимымъ вôдъ всѣхъ посторонныхъ впливôвъ. Але й тутъ показало ся, що теорія а практика не завсѣгды годять ся зъ собою. Зелѣзницѣ зъ аккумуляторовымъ рухомъ будовано вже кôлька разôвъ, але показало ся, що они таки непрактичнѣ. Насамперѣдъ дотеперѣшнѣ аккумуляторы суть за тяжкѣ и надто обтяжають вôзъ; вôдтакъ они и за дорогѣ та не можуть выдержати конкуренціѣ зъ другими системами.

Нездалôсть аккумуляторôвъ показала ся особливо тамъ, де шляхъ зелѣзничій пôднимавъ ся трохи въ гору. Всѣ знатоки годять ся теперь въ тôмъ зъ собою, що нинѣ ще годѣ уживати аккумуляторôвъ до порушуваня возôвъ на зелѣзницяхъ. Бôльшѣ зелѣзницѣ зъ рухомъ аккумуляторовымъ заведено въ Гамбурзѣ и Бруксели та межи Гаґою и Шевенінґомъ; двѣ першѣ зъ нихъ знесено, а третя удержалась и показала ся нѣбы не-злою. Дорога, котрою тутъ ѣздить шѣсть возôвъ аккумуляторовыхъ, єсть 5 кільометрôвъ довга и пôдоймає ся лишь дуже незначно. Возы суть уладженѣ на 52 пасажировъ и важать разомъ 16 тонъ. Самѣ аккумуляторы займають зъ того четверту часть. Мѣсцями ѣдуть тѣ возы скоростею 30 кільометрôвъ на годину а на перестанкахъ задержують ся 20 мінутъ, зъ того выходить пересѣчна скорость 15 кільометрôвъ на годину. Досвѣдъ поучивъ, що разъ набитый аккумуляторъ выстававъ на 17 кільометрôвъ дороги и ажь тогды треба єго було знову на ново набивати. Аккумуляторы держали ся добре и ажь коли зробили 7000 кільометрôвъ, не мали вже силы и треба ихъ було заступити новыми. Въ Гамбурзѣ пробовано робити малѣ возы аккумуляторовѣ, до котрыхъ причѣплювано возы пасажирскѣ; возы сѣ були заєдно въ руху, лишь треба було вôдъ часу до часу причѣпляти до нихъ возы аккумуляторовѣ.

На конець мусимо ще тутъ згадати про тѣ пôдземнѣ зелѣзницѣ електричнѣ, якѣ проєктують ся въ такихъ мѣстахъ якъ Лондонъ, Парижь, Вѣдень и Берлинъ. Того рода зелѣзницѣ суть бôльше цѣкавѣ своєю будовою якъ системою руху. Въ Лондонѣ були такѣ зелѣзницѣ вже въ шѣдесяти рокахъ и по нихъ ѣздило ся льокомотивою, але що пара и дымъ занечищували тунелѣ, то вôдъ падолиста 1890 р. заведено на однôй части пôдземныхъ зелѣзниць рухъ електричный. Будова сихъ пôдземныхъ зелѣзниць єсть тымъ цѣкава, що ихъ не можна по мѣстахъ будувати зъ верха, бо черезъ то треба бы здержати на довшій часъ весь рухъ на улицяхъ; копанє тунелѣвъ мусить же вôдбувати ся пôдъ землею и то въ такій способъ, щобы не нарушити каналôвъ, руръ ґазовыхъ, проводôвъ водныхъ, ба часами треба и на то звважати, щобы въ мѣстахъ, де суть рѣки, повести зелѣзницю вôдповѣдно пôдъ рѣку.

Якъ сказано, людемъ вже велика недогода зъ теперѣшныхъ зелѣзниць; коли не що иншого, то они для нихъ за поволи ходять — зачинаємо, бачите, жити вже не скоростію пары, але скоростію електрики. Але хочь вже вынаходы на поли електрики зъ кождымъ днемъ збôльшають ся и що разъ ширше займають мѣсце въ житю практичнôмъ, то все таки не прийшли они ще до великого значѣня. А вôдтакъ и пара не хоче добровôльно уступити и мы видимо формальну борбу єѣ зъ електрикою. Нинѣ вже и зелѣзницѣ паровѣ, якъ бы мѣркували, що имъ прийдесь зробити мѣсце зелѣзницямъ електричнымъ, старають ся додержати конкуренцію свому противникови, збôльшають свою скорôсть и роблять подорожнымъ всѣляку выгоду. Въ сѣмъ напрямѣ поступають головно зелѣзницѣ американьскѣ, котрѣ своєю скоростію и комфортомъ свого урядженя старають ся перевысшити зелѣзницѣ европейскѣ. Недавно тому ѣхала льокомотива ню-йорскои центральнои зелѣзницѣ ч. 999 черезъ довшій часъ мимо того, що тягнула за собою цѣлый поѣздъ, скоростію 191 кільометрôвъ або 24 миль на годину, значить ся, такою скоростію, що за годину можна бы заѣхати н. пр. зô Львова до Коломыѣ. Ба, мѣсцями, кажуть ѣхала она такъ скоро, що робила на пôвъ мінуты одну анґлійску милю (1609 мет.). То не жарты! Але такою скоростію вôдважили ся бы ѣхати хиба лишь Американцѣ, бо то рѣчь дуже небезпечна. До такои ѣзды не придатнѣ анѣ теперѣшнѣ зелѣзнѣ дороги анѣ возы, котрѣ въ дуже скорôмъ бѣгу зачинають хитати ся на бôкъ и готовѣ навѣть на простôй дорозѣ выскочити зъ шинъ и вывернути ся на бôкъ, не говорячи вже о тыхъ прикрыхъ каблукахъ, якѣ дуже часто стрѣчають ся на нашихъ зелѣзницяхъ. Може бути, що колись будемо ще скорше ѣздити, але хиба ажь тогды,

— **Оголошене.** Увзглядняючи жадане декотрыхъ комітетôвъ мѣсцевыхъ и вôдпоручниковъ, постановила дирекція загальнои Выставы краєвои въ року 1894 продовжити ще выимково речинець зголошень о приняте предметôвъ на выставу до кôнця падолиста с. р. Що до выставцѣвъ, котрѝ бы зголосили ся пôзнѣйше, не могла бы Дирекція приняти на себе зъобовязань, що дасть имъ на выставѣ таке мѣсце, яке бы собѣ бажали.

— **Зъ выставы краєвои.** Новый плянъ ситуаційный выставы выйшовъ сими днями въ 10.000 примѣрникôвъ и можна єго набути въ канцеляріи выставы. — Бар. Поперъ, властитель великихъ тартакôвъ паровыхъ въ Долинѣ, зголосивъ власный павільонъ на выставу. Павільонъ буде мѣстити выробы промыслу лѣсного и сырѝ продукты деревнѝ. Мѣжь иншими буде тамъ пень смереки незвычайныхъ вже нинѣ розмѣрôвъ въ Карпатахъ.

— **Высшій испытъ правительственный** для самостôйныхъ техніковъ и господарѣвъ лѣсныхъ въ часѣ вôдъ 3 до 10 жовтня с. р. зложили пп. Стефанъ Сасъ Добряньскій во Львова, Францъ Дворжакъ зъ Ясенева горѣшного, Мих. Раблакъ зъ Новоєвои, Иванъ Попель зъ Крешовичь, Адамъ Шидекъ зъ Дунаєва, Францъ Трукса зъ Кривого и Едвардъ Ціґельбаверъ зъ Борщовичь.

— **На засѣданю „Просвѣты“** вчера дня 12 жовтня полагоджено мѣжь иншимъ такѝ справы: За жовтень с. р. выходить книжочка про Маркіяна Шашкевича. Календарь „Просвѣты“ буде готовый до тыждня; складає ся зъ 18 аркушѣвъ друку, а буде числити ся лише за два мѣсяцѣ, сѣчень и лютый 1894 року. Справа спадщины по пок. Качалѣ для тов. „Просвѣты“ полагоджена користно; „Просвѣта“ дôстане 8000 зр. Каменецке староство прислало вже пашпортъ на перевôзъ тѣла Маркіяна Шашкевича. Зъ двôрця на Пôдзамчу у Львовѣ не буде можна везти тѣла до котрои церкви, лише просто на кладовище. „Народной Спôлцѣ“ въ Гостовѣ п. Отинія рѣшено даровати книжочки свого выданя.

— **На будову руского народного театру** зложили на руки о. Форися Вп. пп.: Малиновска 50 кр., Степанова 50 кр., Форисьова 50 кр., Шашкевичѣвна 50 кр., панна Малиновска 50 кр., о. Малиновскій 1 зр., о. Форись 1 зр., Гучковскій окôнченый богословъ 1 зр, разомъ 5 зр. 50 кр. — Дальше зложили Вп. пп.: ґр. Лось 1 зр, дръ Йос. Меруновичъ протомедикъ 2 зр, совѣтники намѣстництва: Шабель, Евг. Кравсъ, Ант. Левицкій, Єґерманъ по 1 зр., Шавловскій 1 зр. 30 кр, Прокопчицъ 1 зр. 50 кр., Гаврышкевичъ 1 зр., краєвый инспекторъ Дворскій 1 зр, секретарь намѣстництва Кокуревичъ, комісарѣ повѣтовѝ Дзеровичъ и Кранцъ та практикантъ намѣстництва дръ Гротовскій по 1 зр., о. Иванъ Литвиновичъ крилошанинъ 1 зр., совѣтникъ намѣстництва Тутъ 2 зр., староста Гарасимовичъ 1 зр., урядники намѣстництва дрôбными датками 4 зр. 20 кр., дръ Савицкій прімарь шпиталя 1 зр., комісарь маґістрату Билиньскій вôдъ себе 1 зр, дрôбными датками зôбравъ 4 зр. 20 кр. и Чарковскій-Голеєвскій 10 зр. — О. Левъ Гораλевичъ зъ Угерска приславъ 5 зр., котрѝ зложивъ п. Антôвъ Хотъ (Чехъ), огородникъ въ Угерску.

— **На товариство „Шкôльна Помôчь“** въ Коломыи зложили послѣдными часами деякѝ добродѣѣ 31 зр. 43 кр. Дякуючи имъ сердечно звертаємо ся при тôй нагодѣ до вп. патріотôвъ зъ прошенємъ о дальшу опѣку и помôчь! Выдаткôвъ товариство має дуже много, а кôлькожь доперва треба бы выдати, щобы можна кождому потребуючому помочи. „Шкôльна Помôчь“ закупила книжки шкôльнѝ и старає ся кождого бѣднѣйшого ученика заосмотрити въ приборы шкôльнѝ, книжки, одѣжь, а кôлько разôвъ треба ратувати пильныхъ и талановитыхъ ученикôвъ передъ голодомъ та холодомъ! Тожь и цѣле удержане дає изъ скупыхъ своихъ средствъ „Шкôльна Помôчь“. Теперь ученикôвъ у Коломыи що разъ бôльше, бо маємо вже двѣ рускѝ клясы ґімназіяльнѝ, а зближає ся зима! Тожь не забувайте вп. Земляки на бѣдныхъ! посылайте скоро и щедро датки свои, а отрете неодному сльозу и неодному бѣдному ученикови позволите при помочи скôнчити студіѣ и стати чоловѣкомъ. У иншихъ народôвъ на такѝ товариства и бурсы сыплють сотками, а тутъ нема навѣть засобôвъ, щобы на бурсу коломыйску нову бôльшу хату купити! Не забувайте Добродѣѣ на бѣдныхъ ученикôвъ! Въ добрôй и добре выхованôй молодежи наша вся будучнôсть! — Въ Коломыи дня 10 жовтня 1893 Выдѣлъ.

— **Совѣтъ Народного Дому у Львовѣ** розписавъ конкурсъ на стіпендію зъ фундаціи о. Льва Мацѣлиньского зъ Коропця зъ речинцемъ до 30 падолиста. Стіпендія (50 зр. рôчно призначена для учениць або ученикôвъ середныхъ шкôлъ. Першеньство мають свояки фундатора.

— **Холєра.** Дня 9 жовтня було 49 хорыхъ на холеру; дня 10 жовтня захорувало 15, выздоровѣло 1, померло 10, отже лѣчить ся 53 осôбъ. Стверджено холеру въ Узинѣ пов. станіславôвского.

— **Выдѣлъ медичный у Львовѣ.** Намѣстництво запросило до Львова дра Наполеона Цыбульского професора фізіольоґіѣ въ университетѣ краковскôмъ, щобы на мѣсци удѣливъ вказôвокъ, якѝ спеціяльнѝ урядженя потрѣбнѝ, щобы будуюче ся теперь у Львовѣ заведене фізіольоґічне вôдповѣло всѣмъ вымогамъ теперѣшнои науки фізіольоґіѣ.

Штука, наука и література.

— **Рускій народный театръ** прибуде до Львова дня 16 жовтня.

Вѣсть сю приймуть Львовяне певно дуже радо, бо лучить ся имъ нагода побачити трупу нашу зреформовану заходами Выдѣлу „Рускои Бесѣды“, а именно управителемъ театру, невтомимымъ въ трудѣ п. Ґуляємъ.

Вôдъ часу, якъ „Бесѣда Руска“ взяла театръ нашъ у власну управу, т. є. вôдъ 1 сѣчня 1893 р., въ трупѣ тôй починено важнѝ и основнѝ змѣны. Трупа наша складає ся зъ силъ артистичныхъ, що не лишь для хлѣба служать народному дѣлу, а въ бôльшôй мѣрѣ чувствують въ собѣ духа сценічного и для справы руского театру умѣють себе посвящати. Въ трупѣ запанувала щасливо гармонія, котрои не доставало давнѣйше дуже часто, а той недостатокъ бувъ неразъ причиною шкôдною для штуки флюктуаціи въ персоналѣ артистичнôмъ. И режісерія спочиває теперь въ рукахъ досвѣдныхъ, такъ що представленя выходять старанно обдуманѝ. Персоналъ жѣночій посѣдає хорошѝ таланты. Сольовѝ партіи въ штукахъ зъ спѣвами спочивають въ рукахъ панъ Лопатиньскои и Фіцнерôвнои. Въ роляхъ характеристичныхъ ведуть передъ панѣ Осиповичева и Пôдвысоцка. Зъ драматичныхъ роль вывязуєсь дуже щасливо панна Слободôвна. Персоналъ мужескій звѣстный. Въ складъ єго входять ветераны штуки пп. Стечиньскій, Пôдвысоцкій, Концевичъ, Яновичъ и молодшѝ талантливѝ силы, именно п. Лопатыньскій. Теноровѝ мартіи має п. Ольховый; вôнъ орудує дуже краснымъ матеріяломъ голосу и чимъразъ бôльше набирає сценічнои рутины. И ансамблѣ добрѝ и хоры вôдповѣднѝ.

Репертуаръ на Львôвъ уложеный майже въ самыхъ новыхъ творôвъ драматичныхъ. Вычислимо лишь деякѝ. И такъ мають бути у Львовѣ представленѝ: „Ой не ходи Грицю“, драма въ 5 дѣяхъ зъ давныхъ часôвъ М. Старицкого и Александрова. — „Крути та не перекручуй“, комедія въ 5 дѣяхъ Мирного и Старицкого. — „Паньска губа“, комедія Левицкого и Старицкого. — „Свѣтова рѣчь“, комедія Олены Пчôлки въ 5 дѣяхъ. — „Двѣ семьѣ“, драма въ 4 дѣяхъ М. Кропивницкого. — „Зайди голова“, драма того-жь автора въ 5 дѣяхъ.

Вôдтакъ будуть вôдогранѝ всѣ три драматичнѝ творы, преміованѝ на конкурсѣ выдѣлу краєвого, именно: „Катря Чайкôвна“, „Мужичка“ и „Украдене щасте“. Кромъ того пôдготовляють ся ще въ новôй переробцѣ: „Безталанна“, „Нещасне кохане“. „Новый Дзôрникъ“ Д. Млаки, ново инсценізованый К. Пôдвысоцкимъ. Дальше ввôйдуть въ репертуаръ и „Запорожець за Дунаємъ“, выконаный въ цѣлости, а наколи удасть ся, то и опера о. Бажаньского „Довбушъ“.

Взагалѣ выдѣлъ „Бесѣды“ приложить всѣхъ трудôвъ, щобы представленя выходили дѣйстно по артистичному и въ повнымъ ефектоиъ. Шкода лише, що на разѣ представленя будуть вôдбуватись въ тѣснôй сали „Frohsinn“у — однакожь выдѣлъ „Бесѣды“ поробивъ кроки, щобы дальшѝ представленя могли вôдбуватись въ сали „Народного Дому“.

† Посмертнѝ вѣсти.

— О. Михаилъ Навроцкій, парохъ Корнева, городеньского деканата, ревный труженикъ у виноградѣ Христовôмъ, щирый патріотъ, упоковъ ся по довшôй, тяжкôй недузѣ дня 5 жовтня въ Городенцѣ въ 55-ôмъ роцѣ житя, а 32-ôмъ священьства. — Жигмонтъ Козловскій, властитель дôбръ и посолъ соймовый зъ ґрупы бôльшихъ посѣлостей снятынского округа, померъ у Львовѣ проживши 63 роки.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Парижъ 12 жовтня. Бюро Гаваса доносить зъ Танґеру, що правительство испаньске постановило въ наслѣдокъ подѣй въ Мелілѣ вôдкликати комісію войскову установлену при султанѣ марокканьскôмъ.

Новый Йоркъ 12 жовтня. Бразилійскій адміралъ Де Мелльо заявивъ, що вôнъ на случай доброго успѣху задержить републиканьскѝ институціи; вôнъ не стремить до власти, лишь хоче освободити край вôдъ тирана.

коли дороги зелѣзничѝ будуть ити въ зовсѣмъ простôй ліниі и коли возами будуть гонити електричнѝ моторы, котрѝ въ наслѣдокъ дуже рôвномѣрного руху не будуть колибати ваґонами.

Дуже цѣкаве обчислене въ сѣмъ напрямѣ подає Французъ Дібо въ однôй фаховôй ґазетѣ. Вôнъ каже такъ: Льокомотива зъ розгôнными колесами, що мають 2 метры въ промѣрѣ, не може робити бôльше якъ 90 кільометрôвъ на годину, бо до того потреба 250 оборотôвъ на мінуту. При електричныхъ моторахъ можна бы збôльшити скорôсть безъ всякои небезпечности на 10.000 оборотôвъ. Але припустѣмъ, що скорôсть выносила бы лишь 1500 оборотôвъ, то вже при такôй самôй величинѣ колѣсъ якъ повысше, робивъ бы вôзъ електричный на годину ажь 540 кільометрôвъ, значить ся, ѣхавъ бы такъ скоро, що за годину станувъ бы зъ Кракова ажь въ Пôдволочискахъ а властиво ще трохи дальше, десь въ Войтôвцяхъ або въ Чорнôмъ Островѣ за границею въ Россіи. Ну, така скорôсть могла бы чей вдоволити вже й навѣть найбôльше забагливого чоловѣка.

Але до такъ скорои ѣзды треба бы зовсѣмъ иншихъ дорôгъ; при дотеперѣшнôй будовѣ дорôгъ не було бы то можливе. Але вже й въ сѣмъ напрямѣ лагодить ся якійсь поступъ. Францускій инжинеръ Лляртіґъ будує зелѣзнѝ дороги лишь зъ одною шиною, на котрôй стоять возы якъ сѣдло на кони. Зелѣзниця того рода займає дуже мало мѣсця и рѣчь не можлива, щобы вôзъ выхопивъ ся зъ шины. Лляртіґъ хоче ставити теперь вздовжь дотеперѣшныхъ головныхъ зелѣзниць одношиновѝ зелѣзницѣ, по котрыхъ могли бы ѣздити електричнѝ возы скоростію 250 кільометрôвъ на годину; дуже великѝ розгôннѝ колеса тыхъ возôвъ обертали бы ся 295 разôвъ на мінуту. Вôзъ за возомъ вôдходивъ бы що мінуты, а закруты на дорогахъ не стояли бы на перешкодѣ, бо возы не можуть нѣякъ выскочити зъ шинъ.

Та чого то вже люде нинѣ не придумують! Нѣчо не повинно марно пропадати, навѣть и смѣте зъ улиць по мѣстахъ, котрого єсть такъ богато, що єго треба вывозити поза мѣсто. Въ Лондонѣ прийшли до того переконаня, що замѣсть вывозити смѣте за мѣсто и тамъ єго десь складати, лѣпше єго палити, а узыскане зъ того тепло выкористати на вытворюване свѣтла електричного. Дѣльниця св. Панкратія въ Лондонѣ, котрои „фабрика“ електрики не може вже доставити достаточно сеи силы своимъ консументамъ, будує теперь великѝ печѣ, въ котрыхъ буде палити смѣте зъ улиць, а зъ того узыскає тôлько силы електричнои, що буде могла всѣхъ заспокоити а рôвночасно и очистить улицѣ. Практично, нема що казати!

(Дальше буде).

Надôслане.

За редакцію вôдповѣдає Адамъ Креховецкій

ИНСЕРАТЫ.

Инсераты („оповѣщеня приватнѝ") якъ для „Народнои Часописи" такъ также для „Ґазеты Львôвскои" принимае лишь „Бюро Дневникôвъ" Людвика Пльона, при улици Кароля Людвика ч. 9, де также знаходить ся Експедиція мѣсцева тыхъ ґазетъ.

Зъ друкарнѣ З. Лопкѣвского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.